

คู่มือปฏิบัติงาน
ตำแหน่งนักจัดการงานทั่วไป

สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว
อำเภอรัชฎา จังหวัดตรัง

คำนำ

คู่มือการปฏิบัติงานนักจัดการงานทั่วไปเป็นเอกสารที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการจัดระบบงานให้ง่ายต่อการปฏิบัติเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถนำไปใช้ในการจัดวาง ระบบงาน รู้จักวิธีการทำงานให้ง่าย จัดระบบเอกสารให้เป็นที่เป็นที่ทำงาน สามารถค้นหาค้นหาได้ ง่ายฝึกฝนตนเองให้เป็นคนมีระเบียบซึ่งเป็นการบริหารเวลาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

หากมีความคลาดเคลื่อนในถ้อยคำหรือข้อความของคู่มือประการใด หรือหากมีข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไข ขออภัย
ไว้ด้วยความยินดีและพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขเพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ต่อไป

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ลักษณะงานทั่วไปที่ปฏิบัติ ตำแหน่งนักจัดการงานทั่วไป	๑ - ๒
งานสารบรรณและปฏิบัติงานธุรการ	๒-๓
ความหมายของงานสารบรรณ	๓ -๑๒
แบบฟอร์มตัวอย่างการเขียนหนังสือราชการ	
- แบบหนังสือภายนอก	๑๓
- แบบหนังสือภายใน	๑๔
- แบบหนังสือประทับตรา	๑๕
หนังสือสั่งการ	
- คำสั่ง	๑๖
- ระเบียบ	๑๗
- ข้อบังคับ	๑๘
หนังสือประชาสัมพันธ์	
- ประกาศ	๑๙
- แลกเปลี่ยน	๒๐
- ข่าว	๒๑
หนังสือที่เจ้าหน้าที่ทำขึ้นหรือรับไว้เป็นหลักฐานในราชการ	
- หนังสือรับรอง	๒๒
- รายงานการประชุม	๒๓
- แนวทางการปฏิบัติงานสารบรรณและงานธุรการ	๒๔-๒๗
ภาคผนวก	๒๘-๕๐

ลักษณะงานโดยทั่วไปที่ปฏิบัติ ตำแหน่ง นักจัดการงานทั่วไป

ลักษณะงานโดยทั่วไป

สายงานนี้คลุมถึงตำแหน่งต่างๆ ที่ปฏิบัติงานบริหารจัดการภายในสำนักงานและการบริหารราชการทั่วไป ซึ่งมีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติตามแต่จะได้รับคำสั่งโดยไม่จำกัดขอบเขตหน้าที่ เช่น การศึกษา วิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูล สถิติ การรายงาน ช่วยวางแผนและติดตามงาน การติดต่อนัดหมาย จัดงานรับรอง และพิธีการต่าง ๆ เตรียมเรื่องและเตรียมการสำหรับการประชุม จัดบันทึก และเรียบเรียงรายงานการประชุมทางวิชาการ และรายงานอื่น ๆ ทำเรื่องติดต่อกับหน่วยงานและบุคคลต่าง ๆ ติดตามผลการ ปฏิบัติงานตามมติที่ประชุมหรือผลการปฏิบัติงานตามคำสั่งหัวหน้าส่วนราชการ หรือมีลักษณะงานที่ต้อง ปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุม และบริหารงานหลายด้านด้วยกัน เช่น งานสารบรรณ งานบริหารทรัพยากรบุคคล งานจัดระบบงาน งานบริหารงบประมาณ งานการเงินและบัญชี งานพัสดุ งานบริหารอาคาร สถานที่ งานเอกสาร งานระเบียบแบบแผน งานรวบรวมข้อมูลสถิติ งานสัญญา เป็นต้น และปฏิบัติ หน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย

หน้าที่และความรับผิดชอบ

ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานระดับต้น ที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถทางวิชาการ ในการทำงาน ปฏิบัติงานด้านการบริหารจัดการภายในสำนักงานหรือการบริหารราชการทั่วไปภายใต้การกำกับ แนะนำตรวจสอบ และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

โดยมีลักษณะงานที่ปฏิบัติในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑. ด้านการปฏิบัติกร

๑.๑. ศึกษา รวบรวมข้อมูล สถิติ สรุปรายงาน และปฏิบัติงาน เพื่อสนับสนุนการบริหาร

สำนักงานในด้านต่าง ๆ เช่น งานบริหารทรัพยากรบุคคล งานบริหารงบประมาณ งานบริหารแผนปฏิบัติ ราชการ งานบริหารอาคารสถานที่ งานจัดระบบงาน งานรักษาความปลอดภัย งานธุรการ สารบรรณและ งานสัญญาต่าง ๆ เป็นต้น

๑.๒. จัดเก็บ และรักษาข้อมูลสถิติ เอกสาร หลักฐาน หนังสือราชการ ระเบียบ และคำสั่ง ต่าง ๆ ของหน่วยงานตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้มีข้อมูลที่สะดวกต่อการค้นหา และเป็นหลักฐานทาง ราชการ

๑.๓. ปฏิบัติงานเลขานุการของผู้บริหาร เช่น การกลั่นกรองเรื่อง การจัดเตรียมเอกสาร สำหรับการประชุม เป็นต้น เพื่อให้ไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดในการวินิจฉัยสั่งการของผู้บริหาร

๑.๔. จัดเตรียมการประชุม บันทึกและเรียบเรียงรายงานการประชุม และรายงานอื่น ๆ เพื่อให้การบริหารการประชุมมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

๑.๕. ทำเรื่องติดต่อกับหน่วยงานและบุคคลต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย

ตามที่กำหนด

๑.๖. ประสานและจัดงานรัฐพิธีหรืองานราชพิธี เพื่อให้งานดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

๑.๗. ช่วยติดตามการปฏิบัติตามมติของที่ประชุม หรือการปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บริหาร ของหน่วยงาน เพื่อการรายงาน และเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของต่อไป

/๒. ด้านการวางแผน.....

๒. ด้านการวางแผน

วางแผนการทำงานที่รับผิดชอบ ร่วมดำเนินการวางแผนการทำงานของหน่วยงานหรือ โครงการ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ที่กำหนด

๓. ด้านการประสานงาน

๓.๑. ประสานการทำงานร่วมกันทั้งภายในและภายนอกทีมงานหรือหน่วยงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือและผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนด

๓.๒. ชี้แจงและให้รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูล ข้อเท็จจริง แก่บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจ

หรือความร่วมมือในการดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมาย

๔. ด้านบริการ

ตอบปัญหา ชี้แจง และให้คำแนะนำเกี่ยวกับงานในความรับผิดชอบในระดับเบื้องต้น แก่หน่วยงานราชการ เอกชน หรือประชาชนทั่วไป เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบข้อมูลและเกิดความเข้าใจใน งานที่รับผิดชอบ

งานสารบรรณและการปฏิบัติงานธุรการ

ประกอบด้วย

๑) กิจกรรมด้านกิจการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว

- การกำหนดประชุมสมัชชาสามัญและวิสามัญ
- การส่งหนังสือเชิญประชุม
- การบันทึกรายงานการประชุมเป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว และท่วงระยะเวลาที่

กำหนด

- การอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานและมีการจัดเอกสารเกี่ยวกับกฎหมายและ ระเบียบที่สำคัญให้แก่สมาชิกสภาท้องถิ่น
- บันทึกข้อมูลผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นโดยตรงที่เว็บไซต์ (<http://ele.dla.go.th>)

๒) กิจกรรมด้านนิติการ

- ติดตามโครงการเศรษฐกิจชุมชนฯ
- จัดทำหนังสือแจ้งเร่งรัดการชำระหนี้โครงการเศรษฐกิจชุมชนที่ค้างชำระก่อน ดำเนินการตามกฎหมาย
- รายงานเสนอผู้บริหารท้องถิ่น
- จัดทำหนังสือตอบข้อทักท้วงสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน
- รายงานเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

/๓) งานจัดเตรียม.....

๓) งานจัดเตรียมการประชุมประจำเดือน

- จัดประชุมพนักงานประจำเดือน ๆ ละ ๑ ครั้ง ผู้บริหารติดตามการปฏิบัติงานและ มอบนโยบายให้แก่พนักงาน

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว พนักงานจ้าง เป็นประจำ

หมายเหตุ และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย งานสารบรรณ

งานสารบรรณ เป็นงานเกี่ยวกับหนังสือ นับตั้งแต่คิดร่าง เขียน แต่ง พิมพ์ จัดทำ สำเนา รับ ส่ง บันทึก ย่อเรื่อง เสนอสั่งการ
โต้ตอบ จัดเก็บ ค้นหา ทาลาย

๑ .ความสำคัญของงานสารบรรณ

๑) เป็นเอกสารราชการ บันทึกงาน หลักฐานราชการอื่น ๆ ของหน่วยงาน

๒) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการอ้างอิง

๓) เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการบริหารราชการ

๔) เป็นหลักฐานราชการมีคุณค่า

๕) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร

๒. สาระสำคัญของงานสารบรรณตามระเบียบงานสารบรรณ

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๖ และฉบับที่ ๒ พ.ศ.
๒๕๔๘ มีสาระสำคัญดังนี้

๒.๑. ความหมายของหนังสือราชการ เป็นเอกสารที่หลักฐานในราชการ ได้แก่

๑) ส่วนราชการถึงส่วนราชการ

๒) ส่วนราชการถึงบุคคลภายนอก

๓) หน่วยงานอื่นถึงส่วนราชการ

๔) เอกสารที่ทางราชการจัดทำขึ้นเพื่อเป็นหลักฐานในราชการ

๕) เอกสารที่ทางราชการจัดทำขึ้นตามกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับ

๒.๒. ชนิดของหนังสือราชการ หนังสือราชการมี ๖ ประเภท ได้แก่ หนังสือภายนอก หนังสือภายใน หนังสือประทับตรา
หนังสือสั่งการ ได้แก่ (คำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับ) หนังสือประชาสัมพันธ์ ได้แก่ (ประกาศ แถลงการณ์ ข่าว) และหนังสือที่เจ้าหน้าที่ทำขึ้นหรือรับไว้
เป็นหลักฐานในราชการ ดังนี้

/๑. หนังสือภายนอก.....

๑. หนังสือภายนอก คือ หนังสือติดต่อราชการที่เป็นแบบพิธีการ ใช้กระดาษตราครุฑ เป็นหนังสือติดต่อระหว่างส่วนราชการหรือส่วนราชการมีถึงหน่วยงานอื่นซึ่งมิใช่ส่วนราชการหรือมี ถึงบุคคลภายนอก

๒. หนังสือภายใน คือ หนังสือติดต่อราชการที่เป็นแบบพิธีน้อยกว่าหนังสือ ภายนอกเป็นหนังสือติดต่อภายในกระทรวงทบวงกรม หรือจังหวัดเดียวกันใช้กระดาษบันทึกข้อความ

๓. หนังสือประทับตรา คือ หนังสือที่ใช้ประทับตราแทนการลงชื่อของหัวหน้า ส่วนราชการระดับกรมขึ้นไป โดยให้หัวหน้าส่วนราชการ ระดับกองหรือผู้ได้รับมอบหมาย เป็นผู้รับผิดชอบ

ลงชื่อย่อกำกับใช้ในกรณีที่ไม่ใช่เรื่องสำคัญ ได้แก่ การขอรายละเอียดเพิ่มเติม การสำเนาหนังสือ สิ่งของ เอกสาร การตอบรับทราบที่ไม่เกี่ยวกับราชการสำคัญ หรือการเงิน การแจ้งผลงานที่ดำเนินการไปแล้ว การ เตือนเรื่องที่ค้าง เรื่องหัวหน้าส่วนราชการระดับกรมขึ้นไปกำหนดโดยทำเป็นคำสั่ง

๔. หนังสือสั่งการ ได้แก่ (คำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับ)

๔.๑. คำสั่ง คือ บรรดาข้อความที่ผู้บังคับบัญชาสั่งการให้ปฏิบัติโดยชอบด้วยกฎหมาย

๔.๒. ระเบียบ คือ บรรดาข้อความที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ได้วางไว้ เพื่อเป็นหลักปฏิบัติงานเป็น

ประจำ

๔.๓. ข้อบังคับ คือ บรรดาข้อความที่ผู้มีอำนาจหน้าที่กำหนดให้ใช้

๕. หนังสือประชาสัมพันธ์ มี ๓ ชนิด ได้แก่

๕.๑. ประกาศ -เพื่อประกาศหรือชี้แจงให้ทราบ

๕.๒. แถลงการณ์ - เพื่อทำความเข้าใจ

๕.๓. ข่าว - เผยแพร่ให้ทราบ

๖. หนังสือที่เจ้าหน้าที่ทำขึ้นหรือรับไว้ในราชการ มี ๔ ชนิด ได้แก่

๖.๑. หนังสือรับรอง ได้แก่ หนังสือที่ส่วนราชการออกให้เพื่อรับรองแก่บุคคล นิติบุคคล หรือหน่วยงาน เพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง

๖.๒. รายงานการประชุม คือ บันทึกความคิดเห็นของผู้ที่มาประชุม ผู้เข้าร่วมประชุมและ มติที่ประชุมไว้เป็นหลักฐาน

ระเบียบวาระการประชุม ประกอบไปด้วย ๕ วาระ ได้แก่

๑) วาระที่ ๑ เรื่องประธานแจ้งให้ทราบ

๒) วาระที่ ๒ เรื่องรับรองรายงานการประชุม

๓) วาระที่ ๓ เรื่องเสนอให้ที่ประชุมทราบ

/๔) วาระที่ ๔.....

๔) วาระที่ ๔ เรื่องเสนอให้ที่ประชุมพิจารณา

๕) วาระที่ ๕ เรื่องอื่น ๆ (ถ้ามี)

การจรรยาบรรณการประชุม สามารถกระทำได้หลายแบบได้แก่ จดละเอียดทุกคำพูดของผ เข้าประชุมพร้อมมติ จดคำพูดย่อที่เป็นประเด็นสำคัญพร้อมมติ หรือจดแต่เหตุผล พร้อมมติที่ประชุม

๖.๓. บันทึก ใช้กระดาดบันทึกข้อความ มีลักษณะ ดังนี้

๑) ข้อความที่ผู้โต้แย้งข้อบัญญัติเสนอต่อผู้บังคับบัญชา

๒) ผู้บังคับบัญชาสั่งการ ให้ผู้โต้แย้งข้อบัญญัติ

๓) เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานระดับต่ำกว่ากรมติดต่อกัน ในการปฏิบัติราชการ

๔. หนังสืออื่น เช่น ภาพถ่าย ฟิล์ม แถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพ หนังสือบุคคลภายนอกที่ เจ้าหน้าที่รับเข้าทะเบียนหนังสือราชการ สัญญา คำร้อง เป็นต้น

๒.๓. ชั้นความเร็วของหนังสือราชการ หนังสือราชการที่ต้องปฏิบัติ ให้เร็วกว่าปกติ (รวดเร็วเป็นพิเศษ) แบ่งเป็น ๓

ประเภท ได้แก่

๑) ด่วนที่สุด เป็นหนังสือให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติในทันทีที่ได้รับหนังสือ

๒) ด่วนมาก เป็นหนังสือให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติโดยเร็ว

๓) ด่วน เป็นหนังสือให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติเร็วกว่าปกติเท่าที่จะทำได้

๒.๔. การรับหนังสือ

๑) จัดเรียงลำดับความสำคัญและความเร่งด่วนก่อน

๒) ประทับตราหนังสือ โดยตรารับมีขนาด ๒.๕* ๕ ซม. มีรายการดังนี้

- เลขที่รับ

- วัน เดือน ปี ที่รับหนังสือ

- เวลา ให้ลงเวลาที่รับหนังสือ ๒.๕. การส่ง

หนังสือ

๑) เจ้าหน้าที่ตรวจความเรียบร้อย

๒) เจ้าหน้าที่สารบรรณกลางรับเรื่องและดำเนินการ

๓) ลงทะเบียนรับส่งหนังสือ

๔) ลงวันเดือนปีรับส่งหนังสือ

/๒.๖.การเก็บหนังสือ.....

๒.๖. การเก็บหนังสือ

๑) การเก็บหนังสือราชการแบ่งออกเป็น เก็บระหว่างปฏิบัติเก็บเมื่อปฏิบัติเสร็จ แล้ว และเก็บเพื่อรอการ
ตรวจสอบ

๒) การเก็บหนังสือเมื่อปฏิบัติเสร็จสิ้นแล้ว แยกเป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่การเก็บ ระหว่างปี และการจัดเก็บ
เมื่อสิ้นปี

๓) การเก็บระหว่างปี คือ การเก็บหนังสือราชการที่ปฏิบัติสำเร็จสิ้นแล้ว และยัง อยู่ระหว่างปีปฏิทิน ทั้งนี้
เพื่อให้เกิดความสะดวกและคล่องตัวในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่สามารถ ค้นหาเรื่องเดิมได้อย่างง่ายและรวดเร็ว ตลอดจนสะดวกในการ
ควบคุมติดตามงานของหัวหน้าหน่วยงาน

๔) การจัดเก็บหนังสือระหว่างปี ให้เจ้าหน้าที่ผู้เป็นเจ้าของเรื่องนั้น ๆ เป็นผู้ จัดเก็บโดยแยกเข้าแฟ้ม
ตามรหัส หมวดหมู่หนังสือ กลุ่มเรื่องและกลุ่มย่อย

๒.๗. อายุการเก็บหนังสือ โดยปกติให้เก็บไว้ ๑๐ ปียกเว้นกรณีดังนี้

๑) หนังสือที่ต้องสงวนไว้เป็นความลับ ให้ปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการรักษา ความปลอดภัยแห่งชาติ หรือระเบียบ
ว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ

๒) หนังสือที่เป็นหลักฐานทางอรรถคดี สำนวนของศาล พนักงานสอบสวน เก็บ ตามกฎหมาย ระเบียบ
แบบแผนนั้น ๆ

๓) หนังสือที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ต่อการศึกษาค้นคว้า วิจัย ให้เก็บ ตลอดไปหรือตามที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ
กำหนด

๔) หนังสือที่ปฏิบัติเสร็จสิ้นแล้ว และเป็นคู่สำเนาที่ต้นเรื่องจะค้นได้จากที่อื่น เก็บไว้ไม่น้อยกว่า ๕ ปี

๕) หนังสือไม่สำคัญเป็นเรื่องราวธรรมดาสามัญ เกิดขึ้นเป็นประจำและดำเนินการเสร็จแล้ว เก็บไว้ไม่น้อยกว่า ๑

ปี

๖) หนังสือเกี่ยวกับการเงิน เมื่อสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินตรวจแล้ว ไม่มีความ จำเป็นต้องใช้ประกอบการ
ตรวจสอบอีก หรือเพื่อการใด ๆ ให้เก็บไว้ไม่น้อยกว่า ๕ ปี หรือซึ่งหากเห็นว่าไม่ ความจำเป็นต้องเก็บ ๑๐ ปี หรือ ๕ ปีให้ทำความตกลงกับ
กระทรวงการคลัง

๒.๘. การจัดส่งหนังสือครบอายุการเก็บ

ทุกสิ้นปี (ปีปฏิทิน) ให้ส่วนราชการจัดส่งหนังสือที่มีอายุครบ ๒๐ ปี พร้อมบัญชี ให้สำนักหอจดหมายเหตุ
แห่งชาติกรมศิลปากร ภายในวันที่ ๓๑ มกราคมของปีถัดไป

๒.๙ การยืมหนังสือราชการ

- ได้รับมอบหมาย
- ระดับแผนกขึ้นไป
- ๑) การยืมระหว่างส่วนราชการ ผู้ยืมและผู้อนุญาตจะต้องเป็นหัวหน้าส่วน ราชการระดับกอง หรือผู้
 - ๒) การยืมภายในส่วนราชการผู้ยืม ผู้อนุญาต ให้ยืมต้องเป็นหัวหน้าส่วนราชการ

๒.๑๐. การท าลายหนังสือราชการ

- ราชการระดับกรมเพื่อพิจารณา
- ๑) ภายใน ๖๐ วัน หลังสิ้นปีปฏิทินให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบทำบัญชีหนังสือที่ขอ ทำลายเสนอหัวหน้าส่วน
 - ๒) กรรมการท าลายหนังสือราชการ ประกอบด้วย ประธานกรรมการ และ กรรมการอีกอย่างน้อย
- ๒ คน

๒.๑๑. มาตรฐานวัสดุ ตามระเบียบสารบรรณ

- ๑) มาตรฐานครุฑมี ๒ ขนาด ได้แก่ ขนาดครุฑสูง ๓ ซม.และขนาดครุฑสูง
- ๑.๕ ซม.

๒) มาตรฐานกระดาษ มี ๓ ขนาด

- ขนาดเอ๔ = ๒๑๐ * ๒๙๗ มิลลิเมตร
- ขนาดเอ๕ = ๑๔๘ * ๒๑๐ มิลลิเมตร
- ขนาดเอ๘ = ๕๒ * ๗๔ มิลลิเมตร

๓) ขนาดซอง มี ๔ ขนาด ได้แก่

- ขนาดซี๔ = ๒๒๙ * ๓๒๔ มิลลิเมตร ไม่ต้องพับหรือขยายข้าง
- ขนาดซี๕ = ๑๖๒ * ๒๒๙ มิลลิเมตร พับ๒
- ขนาดซี๖ = ๑๑๔ * ๑๖๒ มิลลิเมตร พับ๔
- ขนาดดีแอล = ๑๑๐ * ๒๒๐ มิลลิเมตร พับ๓

๒.๑๒. อื่น ๆ ควรรู้ได้แก่

- ๑) เรื่องราชการที่จะดำเนินการหรือสั่งการด้วยหนังสือไม่ทัน ให้ส่งข้อความทางเครื่องมือสื่อสาร เช่น โทรเลข โทรศัพท์ วิทยุสื่อสาร ให้ผู้รับปฏิบัติเช่นเดียวกับได้รับหนังสือ ในกรณีที่ต้อง ยืนยันเป็นหนังสือให้ทำหนังสือยืนยันไปทันที

/๒) การส่งข้อความ.....

๒) การส่งข้อความทางเครื่องมือสื่อสารซึ่งไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจนให้ผู้ส่งและผู้รับ บันทึกข้อความไว้เป็นหลักฐาน สำนาคู่ฉบับ ให้
ลงชื่อผู้ร่าง - ผู้พิมพ์ - ผู้ตรวจ (ไม่มีผู้ทาน)

๓) ถ้าหนังสือที่เป็นเอกสารสิทธิตามกฎหมาย หรือหนังสือสำคัญที่แสดง เอกสารสิทธิ สูญหาย ให้ดำเนินการแจ้ง
ความต่อ(พนักงานสอบสวน)

๔) หนังสือเวียน คือ หนังสือที่มีถึงผู้รับเป็นจำนวนมากมีความอย่างเดียวกันให้เพิ่มตัว
พยัญชนะ

๕) หนังสือราชการปกติทำ ๓ ฉบับ มีต้นฉบับ ๑ ฉบับ และสำเนาฉบับ ๒ ฉบับ

๖) ผู้ลงนามรับรองหนังสือราชการที่เป็นเจ้าของเรื่อง จะต้องมีตำแหน่งระดับ ๓ ขึ้นไป

๓. สารสำคัญของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ (ฉบับที่ พ.ศ.๒๕๔๘) มีสาระดังนี้

๑) เพิ่มนิยามศัพท์ ของ อิเล็กทรอนิกส์ คือ การประยุกต์ใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ไฟฟ้า คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า หรือวิธีอื่นใดใน
ลักษณะคล้ายกัน และให้หมายความรวมถึงการประยุกต์ใช้วิธีการทาง แสง วิธีการทางแม่เหล็ก หรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้วิธีต่าง ๆ เช่น
ว่านั้

ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ คือ การรับส่งข้อมูลข่าวสารหรือหนังสือผ่านระบบสื่อสาร ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

๒) เพิ่มความหมายของหนังสือราชการ คือ เอกสารที่เป็นหลักฐานในราชการ ได้แก่

๒.๑) หนังสือที่มีไปมาระหว่างส่วนราชการ

๒.๒) หนังสือที่ส่วนราชการมีไปถึงหน่วยงานอื่นใดซึ่งมิใช่ส่วนราชการหรือที่มีไป

ถึงบุคคลภายนอก

ส่วนราชการ

๒.๓) หนังสือที่หน่วยงานอื่นใดซึ่งมิใช่ส่วนราชการ หรือบุคคลภายนอกมีมาถึง

๒.๔) เอกสารที่ทางราชการจัดทำขึ้นเพื่อเป็นหลักฐานในราชการ

๒.๕) เอกสารที่ทางราชการจัดทำขึ้นตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ

๒.๖) ข้อมูลข่าวสารหรือหนังสือที่ได้รับจากระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์

๓) การส่งหนังสือที่มีชั้นความลับ ในชั้นลับหรือลับมาก ด้วยระบบสารบรรณ อิเล็กทรอนิกส์ให้ผู้ใช้งานหรือผู้ปฏิบัติงานที่ได้รับการ
แต่งตั้งให้เข้าถึงเอกสารลับแต่ละระดับ เป็นผู้ส่งผ่าน ระบบการรักษาความปลอดภัย โดยให้ปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ

/๑. การรับ.....

๑. การรับ – ส่งหนังสือราชการ

การรับ – ส่ง หนังสือราชการ เป็นเรื่องความรวดเร็ว ถูกต้อง เรียบร้อย มีประสิทธิภาพ ควรจัดระบบการรับส่งที่ทันสมัย ปลอดภัย การใช้ระบบ E-mail หรือการใช้คอมพิวเตอร์ สนับสนุนการ ดำเนินการแต่ยึดหลักการทำให้ระบบที่ทันสมัย ลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ลดกำลังคน มีหลักฐานการดำเนินงานที่ต้องจำแนกความเร่งด่วน ตรวจสอบได้ การรับ – ส่งหนังสือราชการ ถ้าจะดีควร ดำเนินการดังนี้

๑. การออกแบบการรับส่ง ให้สอดคล้องกับโครงสร้างการบริหารงาน ของหน่วยงานหรือ สถานศึกษา
๒. การจัดระบบ E-mail E-office E-filing สนับสนุนการดำเนินงานในหน่วยงาน
๓. รับ – ส่ง ตามระบบที่ออกแบบไว้
๔. ประเมินผลการทำงาน เป็นระยะเพื่อพัฒนาระบบงาน

๒. การท าหนังสือราชการ

การทำหนังสือราชการ หมายความว่ารวมถึง การคิด ร่าง แต่ง พิมพ์ ทำสำเนา ผู้จัดทำ หนังสือราชการต้องคิด ทำไปทำไม (ความจำเป็น) ใครใช้เอกสารนั้น อะไร (ควรใช้เอกสารประเภทใด จดหมายราชการ บันทึกข้อความ) อย่างไร (วิธีการจัดส่งที่เหมาะสม) ที่ไหน (ส่งไปที่ใด เพื่อปฏิบัติงาน หรือ หลักฐานเมื่อใด(จัดทำเสร็จเมื่อใด)การทำหนังสือราชการแต่ละเรื่องควรมีหลักยึดในการท า

การทำหนังสือราชการ มีหลักให้คิด มีคุณค่า น่าอ่าน คือ

๑. มีความถูกต้อง ตัวสะกด การันต์ วรรคตอน ไวยากรณ์ ถูกความนิยม
๒. ได้สาระสมบูรณ์ทุกใจความ ชัดเจน กระชับรัด ไม่วกวน
๓. การจัดลำดับความดี แต่ละวรรคตอนมีเอกภาพ
๔. เนื้อความทั้งหมด กลมกลืน สัมพันธ์กัน ตรงประเด็นเน้นจุดที่ต้องการ
๕. สุกภาพมีความเหมาะสม

การทำหนังสือราชการ ควรยึดแนวทางดังนี้

๑. ศึกษาระเบียบงานสารบรรณ และแนวทางดังกล่าวข้างต้น
๒. ออกแบบหนังสือราชการที่ใช้ ทำเป็นแบบฟอร์ม หรือหนังสือราชการรูปแบบต่าง ๆ
๓. ใช้ระบบคอมพิวเตอร์ เช่น E-mail E-office E-filing มาช่วยด าเนินการ
๔. ออกแบบการจัดพิมพ์ การท าสำเนาหนังสือ ที่ใช้เป็นประจำ เพราะในการทำหนังสือ ราชการบางเรื่อง เพียงแต่พิมพ์

ข้อความเพิ่มเท่านั้นเอง ยึดหลักถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด มีความคุ้มค่า

๕. จัดบุคลากรรับผิดชอบในการท าหากงานล้นมือจ้างบุคลากรภายนอก รับผิดชอบรับ หนังสือที่(เจ้าภาพ) ทำเพียงการ ตรวจสอบให้เป็นไปตามแบบแผนของทางราชการ

๖. ประเมินผลการท างานเป็นระยะ ๆ เพื่อการพัฒนางาน

/๓. การจัดเก็บ.....

๓. การจัดเก็บหนังสือราชการ

การดำเนินการจัดเก็บหนังสือราชการ ควรเริ่มตั้งแต่ ศึกษาวិเคราะห์ การจัดเก็บเอกสารที่ เป็นอยู่ในปัจจุบัน สํารวจว่ามี เอกสารใดบ้างที่อยู่ระหว่างการปฏิบัติงานควรเก็บไว้ในบริเวณที่ใช้ทำงาน ประจำเอกสารที่ไม่ได้เซ็บย่อ หรือปฏิบัติเสร็จสิ้นแล้ว ควรส่งไปจัดเก็บ แต่ก็ต้องสามารถค้นหาได้เมื่อครบ เวลาตามกำหนด ควรเสนอทำลาย

วิธีการจัดเก็บหนังสือราชการ สามารถเก็บได้หลายวิธี ได้แก่ เก็บตามตัวอักษร เก็บตามภูมิภาค เก็บตามตัวเลข เก็บตาม เรื่องราว เก็บตามวันที่

การดำเนินการจัดเก็บหนังสือราชการ มีแนวปฏิบัติดังนี้

๑. หาเวลาจัดแฟ้ม เอกสาร ให้เรียบร้อย เป็นปัจจุบัน
๒. อย่าเก็บข้อมูลที่ไม่มีประโยชน์ เก็บเฉพาะที่สําคัญ จาเป็นเท่านั้น ทำลายเอกสารที่ไม่ใช้
๓. แบ่งงานเป็นเรื่อง ๆ ถ้าทำทุกสิ่งในเวลาเดียวกันไม่ได้ แบ่งเป็นเรื่อง ๆ ท ให้เสร็จเป็นเรื่อง ๆ
๔. สํารวจรายการที่ต้องจัดทำ เรียงลำดับความสําคัญก่อนหลัง
๕. ทำและลงวันที่ไว้แยกพิมพ์ออกเป็นเดือน ๆ บันทึกเวลาการดำเนินการ ระบุวันที่เสร็จงาน
๖. ลงมือทำงาน ติดตามงาน ทำงานตามรายการที่กำหนด แผนงานควรต้องตรงตามเวลา
๗. จาแนกเอกสารที่ใช้เสมอเอกสารนานๆใช้เอกสารเสร็จสิ้นแล้วจาแนกความสําคัญ
๘. จาแนกการจัดเก็บ โดยทำแฟ้มเก็บ แฟ้มยืม ทำบัตรแต่ละประเภท เพื่อสะดวกในการใช้
๙. ไม่ควรเก็บเอกสารมากกว่า ๑ เรื่อง ในแฟ้มเดียวกัน อาจทำให้เกิดความสับสน เกิดปัญหาได้
๑๐. ในแฟ้มเก็บเอกสาร ไม่ควรมากเกินไป ไม่น่าจะเกิน ๕๐ แผ่น และไม่ควรถูกหนังสือปนกับ เอกสารในแฟ้ม
๑๑. ออกแบบการจัดเก็บหนังสือราชการ ให้สอดคล้องกับระบบการรับ ส่ง การจัดทำ และระบบ การจัดเก็บสากล
๑๒. ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการดำเนินการ รวดเร็ว เป็นระเบียบและสะดวกในการค้นหา
๑๓. จัดเก็บหนังสือราชการตามทีออกแบบไว้และระบบการจัดเก็บแบบสากล
๑๔. ประเมินผลการดำเนินการเป็นระยะ ๆ เพื่อการพัฒนา

๔. การให้ยืมหนังสือราชการ

หนังสือราชการ เป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวพันกันของหน่วยงานต่าง ๆ หน่วยงานเป็นเจ้าของหนังสือ ราชการ ก็มีภารกิจในการจัดเก็บ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องก็มีความจำเป็นต้องใช้ ต้องยืมหน่วยงานที่เป็น เจ้าของ เจ้าของก็กลัวหาย ฝ่ายยืมก็ต้องการใช้ จำเป็นต้องจัดให้มีระบบการ ยืม ที่มีความสะดวกในการ ให้ยืมสามารถติดตามกลับคืนมาได้ หลักการให้ยืม หนังสือราชการมีดังนี้

๑. หน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องใด ควรเปิดโอกาสให้หน่วยงานที่มีความเกี่ยวพันกัน ยืมหนังสือ ราชการไปได้ โดยมีวิธีการควบคุม ทวงถามเมื่อถึงเวลา

๒. การยืมหนังสือราชการควรยืมเป็นลายลักษณ์อักษร โดยใช้แบบฟอร์มของทางราชการ หรือ หน่วยงานเจ้าของหนังสือเป็นผู้ จัดทำ

/๓. ผู้ให้ยืม.....

๓. ผู้ให้ยืม ควรเก็บหลักฐานการยืมไว้ เมื่อหนังสือราชการหายจะสามารถติดตามได้
๔. การให้ยืมอาจทำเป็นสำเนาหนังสือราชการ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากหน่วยที่มีอำนาจในการ ดำเนินงาน
๕. ไม่อนุญาตให้บุคคลนอกดูหรือทาลายสำเนาหนังสือราชการ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่มี อำนาจในการดำเนินงาน
๖. ถ้าผู้ยืมยังไม่ส่งหนังสือราชการ ส่งไปเตือน ถ้ายังไม่ส่งคืน ให้รายงานผู้บังคับบัญชา
๗. เมื่อกำหนดหลักเกณฑ์แล้ว ดำเนินการตามหลักการที่กำหนด
๘. ประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ เพื่อการพัฒนา

๕. การทาลายหนังสือราชการ

การทำลายหนังสือราชการควรดำเนินการดังนี้

๑. หนังสือราชการที่ควรทำลาย หมายถึง เอกสารที่ไม่มีค่า ไม่มีความจำเป็นต้องใช้อีก หรือไม่มี กฎหมายบังคับให้ต้องเก็บไว้
๒. ภายใน ๖๐ วัน หลังสิ้นปี สำรวจหนังสือราชการที่หมดอายุการเก็บรักษา ดำเนินการเก็บรักษา โดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์
๓. จัดทำบัญชีขออนุมัติคณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้ง เพื่อทำลาย
๔. ส่งบัญชีการขอทำลาย ไปกองจดหมายเหตุแห่งชาติ
๕. ดำเนินการทำลายตามที่ได้รับอนุมัติ

แบบฟอร์มตัวอย่างการเขียนหนังสือราชการมีดังนี้

หนังสือภายนอก

- ติดต่อกันระหว่างส่วนราชการ
- ส่วนราชการมีถึงหน่วยงานอื่นซึ่งไม่ใช่ส่วนราชการ หรือมีถึงบุคคลภายนอก

หนังสือภายใน

- ใช้กระดาษบันทึกข้อความ ใช้ในกรณีติดต่อภายในกระทรวง ทบวง กรม หรือ จังหวัดเดียวกัน

หนังสือประทับตรา

ใช้กระดาษตราครุฑใช้ในกรณี

- การขอรายละเอียดเพิ่มเติม
- การทำสำเนาหนังสือ สิ่งของ เอกสาร
- การตอบรับทราบที่ไม่เกี่ยวกับราชการสำคัญ หรือการเงิน

หนังสือสั่งการ

มี ๓ ชนิด ใช้กระดาดตราครุฑ

- คำสั่ง
- ระเบียบ
- ข้อบังคับ

หนังสือประชาสัมพันธ์

มี ๓ ชนิด ใช้กระดาษทรายครุฑ

- ประกาศ
- แถลงการณ์
- ข่าวน

หนังสือที่เจ้าหน้าที่ทำขึ้นหรือรับไว้เป็นหลักฐานในราชการมี๔ชนิด

- หนังสือรับรองใช้กระดาศตราครุฑ
- รายงานการประชุม
- บันทึกใช้กระดาศตราครุฑ
- หนังสืออื่น

แนวทางการปฏิบัติงานสารบรรณและงานธุรการ

การรับเอกสาร

การรับเอกสารด้วยระบบ (Online)

1. การหาจากเมนูรองลงทะเบียน หรือการค้นหา
2. เขียนเลขที่ส่งเอกสารด้วยหมึกสีแดง เขียนนำหน้าด้วย อักษร E เช่น E กศพ.๑๒๓/๒๕๕๒
๓. เมื่อสำนัก/กอง รับเอกสารเห็นอักษร E สีแดงให้กดรับเอกสาร ตามรายละเอียดที่เห็น

การส่งเอกสาร

๑. ให้ส่งเอกสารผ่านระบบก่อน แล้วจึงส่งเอกสารตาม (สำนัก/กองแรกที่ส่งเอกสารจะเขียน E สารบรรณ ด้วยอักษรสีแดงนำหน้าด้วยอักษร E กศพ.๑๒๓/๒๕๕๒
๒. การส่งเอกสารภายในกอง
ธุรการกลุ่มงาน ฝ่าย ในกองเดียวกันสามารถส่งเอกสารข้ามกันได้
๓. หากเป็นเรื่องด่วนจะส่งทาง FAX ทาง E-mail ทางสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับหนังสือส่งทาง

Internet

การเสนอหนังสือ

๑. เรื่องที่รายงานเพื่อทราบและไม่มีเอกสารแนบคืนเพื่อเก็บเป็นหลักฐาน ให้รายงานตรงไปที่ทุก คนโดยไม่ต้องเสนอผ่านผู้อำนวยการ สำนัก/กองรองอธิบดีจนถึงอธิบดีและไม่ต้องลงทะเบียนรับ-ส่ง เอกสาร

เรื่องด่วน ด่วนมาก ด่วนที่สุด ให้แยกออกปฏิบัติโดยเร็วและรีบเสนอขึ้นไปทันทีโดยส่งทาง

E-mail ได้

๒. เรื่องที่เสนอต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณา บันทึก ส่งการ ลงชื่อ และต้องเก็บไว้เป็นหลักฐานให้ ลงทะเบียนรับ - ส่ง เอกสารเมื่อผู้บังคับบัญชาพิจารณาแล้ว ให้ส่งเรื่องคืนเพื่อดำเนินการทันที **การส่งและการรับ**

- การส่งข้อมูลข่าวสารลับ ออกนอกบริเวณหน่วยงาน ต้องบรรจุซองหรือภาชนะที่ปิดสองชั้น อย่างมั่นคง

- บนซองหรือภาชนะชั้นในให้จำหน่ายระบุเลขที่หนังสือนำส่งชื่อและตำแหน่งผู้รับและหน่วยงานผู้ส่ง พร้อมทั้งแสดงเครื่องหมายแสดงชั้นความลับ

ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง

- บนซองหรือภาชนะชั้นนอกให้จำหน่ายระบุข้อความเช่นเดียวกับซองหรือภาชนะชั้นใน แต่ไม่ต้องตี เครื่องหมายแสดงชั้นความลับใด ๆ

- ห้ามระบุชั้นความลับและชื่อเรื่องไว้ในใบตอบรับ แต่ให้ระบุเลขที่หนังสือส่ง วัน เดือน ปี จำนวน หน้าและหมายเลขฉบับไว้ในใบตอบรับ

ดังกล่าว และเก็บรักษาไว้จนกว่าจะได้รับคืนหรือยกเลิกชั้นความลับ หรือทำลายข้อมูลข่าวสารลับนั้นแล้ว

- ในกรณีที่เจ้าหน้าที่สารบรรณทราบว่าข้อมูลข่าวสารที่รับไว้เป็นข้อมูลข่าวสาร ลับ ให้รีบส่งข้อมูล ข่าวสารดังกล่าวให้แก่นาย

ทะเบียนข่าวสารลับ

- ให้นายทะเบียนข้อมูลข่าวสารลงในใบตอบรับแล้วคืนใบตอบรับนั้นแก่ผู้นำส่งหรือจัดส่งใบตอบ รับคืนแก่หน่วยงานของรับที่เป็นผู้นำส่ง

และลงทะเบียนข้อมูลข่าวสารลับก่อนที่จะดำเนินการอย่างอื่น

/การลงชื่อแทน.....

การลงชื่อแทน

๑. ผู้ลงชื่อแทนจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายหรือมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทน รักษาราชการแทน หรือรักษาการในตำแหน่งตามที่
กฎหมายกำหนด

๒. ในกรณีที่ไม่มีกฎหมายกำหนด ให้ใช้คำว่าแทน แล้วให้ลงตำแหน่งของเจ้าของหนังสือต่อท้ายคำดังกล่าว

๓. ปฏิบัติราชการแทน ใช้ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนโดย ทำเป็นหนังสือ

๔. รักษาราชการแทน ใช้ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่ง หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้

๕. รักษาการในตำแหน่ง ใช้ในกรณีตำแหน่งข้าราชการว่างลง หรือผู้ดำรงตำแหน่งไม่สามารถปฏิบัติราชการได้ ตำแหน่งที่ต่ำกว่าผู้อำนวยการสำนัก/
กอง

การปฏิบัติงานด้านการประชุม

การประชุม หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่ ๒ คน ขึ้นไป ได้มากระทำกิจกรรมสื่อข้อความร่วมกัน อันจะนำมาซึ่งความเข้าใจที่ตรงกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน หรือเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาาร่วมกัน **การประชุมที่มีประสิทธิผล**

๑. บรรลุวัตถุประสงค์ของการประชุม
๒. มติของที่ประชุมต้องสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผล
๓. ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่พึงพอใจในการประชุมนั้น
๔. ใช้เวลาและงบประมาณอย่างประหยัด และเหมาะสมกับการประชุม

ขั้นตอนการประชุม

๑. เตรียมการประชุม
๒. นัดผู้เข้าร่วมประชุม
๓. ดำเนินการประชุม
๔. ผลการประชุม

ประเภทของการประชุม

๑. การประชุมเพื่อแจ้งให้ทราบ
๒. การประชุมเพื่อขอความคิดเห็น
๓. การประชุมเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน
๔. การประชุมเพื่อหาข้อยุติ หรือเพื่อแก้ปัญหา

๑. การประชุมเพื่อแจ้งให้ทราบ **วัตถุประสงค์**

เพื่อแจ้งคำสั่ง

เพื่อชี้แจงนโยบาย วัตถุประสงค์ วิธีปฏิบัติ เพื่อแถลงผลงาน หรือความก้าวหน้า
ของงาน

๒. การประชุมเพื่อขอความคิดเห็น

วัตถุประสงค์ เพื่อฟังความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุม เพื่อประธานหรือผู้เกี่ยวข้องจะนำไป ประกอบการตัดสินใจ

๓. การประชุมเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน

วัตถุประสงค์ เพื่อหาข้อตกลงร่วมกันซึ่งผูกพันการกระทำของผู้เข้าร่วมประชุม

๔. การประชุมเพื่อหาข้อยุติ หรือเพื่อแก้ปัญหา

วัตถุประสงค์ ผู้เข้าร่วมประชุมมีความขัดแย้งกันในการแสดงความคิดเห็นเพื่อหาข้อยุติ หรือ หาทางแก้ปัญหา

บทบาทของประธาน

ก่อนการประชุม

๑. ร่วมกับเลขานุการกำหนดระเบียบวาระ
๒. ศึกษารายละเอียดของระเบียบวาระ
๓. กำหนดแนวทางหรือเกณฑ์ในการดำเนินการประชุม

/ขณะประชุม.....

ขณะประชุม

๑. กล่าวเปิดประชุมและสร้างบรรยากาศที่ดี
๒. ระบุประเด็นที่จะให้ที่ประชุมทราบ แจ้งด้วยว่าเป็นกา
๓. กระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็น
๔. ควบคุมให้ที่ประชุมอยู่ในประเด็น
๕. คอยสรุปประเด็น หรือมติที่ประชุม
๖. กล่าวปิดประชุม

ภายหลังการประชุม

๑. ร่วมมือกับเลขานุการ ตรวจสอบร่างมติที่ประชุม
๒. ติดตามให้มีการปฏิบัติตามมติที่ประชุม

ภายหลังการประชุม

๑. ต้องตรวจร่างรายงานการประชุม
๒. ต้องพร้อมที่จะลงมือปฏิบัติตามมติที่ประชุมอย่างจริงจัง

ภาคผนวก